

ფასი 11 მან. დავარდა ყველაზე მეტად, რომ ეს საქონელი იმდენი არის ქაღალდში, რომ ვაჭრებს შორის მეტოქეობა გაჩნდა. ყოველი მათგანი ცდილობდა, რომ რაც შეეძლებოდა მეტი გაეყიდა, რადგან ფასების დაცემას მოელოდა. ასეთ დროს მაქრინი ტომები ყველაზე მეტად იყიდებოდა, მას მიჰყვა წამწეების ყუთები, ზეთის ბოჭკები და სხვა. ვიტორინებზე ხელახლა გამოჩნდა ბატარა კოლოფებით შეკრებილი წამწეები და ზეთის ქვეშ ამოკაოთი, ზეთი დიდი ბოჭკებიდან პატარა ბოჭკოებში გადავიდა. აი, უკუოვრე, გათვალა ყველაფერი. ღამის ბოლო ვიტორინას გაყიდეთ და, რაღა მოგადიროთ, ძეგლი რომ უყვითლოთ გინდათ 20 მანეთის სიყვარული, მაგალითად 22 გადართეთ, რატომღაც დღეს შეიძლება კი 30 მანეთს შეიძინოთ. ახლა ფასი უკვე 14 მანეთიდან 16—17 მან. ავიდა. წამწეებს გერსად ევროპული 2 მანეთად, საფრანგულად გაქრა. ვიტორინები 2 მან. გვახდენებენ. ბოროტი, ბუღი, მწვანელი, ყველა ეს ფერად გაყიდეს. თითქმის საფრანგული ბოლო შემაჯავრობელ სიმბარის მფლობელობაში ჩაგარდა და ეს ხდებოდა იმ დროს, როდესაც ყველა კარები დააგეგმეს მთავრად სახლ ხალხი საქონელი, ნაფთხაღებიდან დღე და ღამე მოდის ნაგავი. შოლიან პურიც საფრ. მატარებელით ამ რაიონშიც დღის განმავლობაში მომხმარებელმა ხალხმა გადინადეს სანტარული გადასახადი. რომელმაც არც ერთი კაპიკი არ მიუღია. ვერც ქაღალდის ვასას. ხანტარული გადასახადი სულ მწარმოებლებს ჩაუვარდათ ბელში. მწარმოებლებმა ისე ანგარიშობდნენ, თბილისში დასწოვებით მსხ. აბასი მცხოვრებია. მათ შორის ერთი შესამდე დროს შრომაში და რეგებდა. 2/3 კი ცხოვრობს ქმრების ან დედამის ხარჯზე. საშუალო ოჯახი ხარჯავს დღეში არანაკლებ 50 მან. თავის გამოსაყვებათ ამ ნიშნით, დღეში 5 მელიონი გადადის მუშების და მოსამსახურეების ჯიბიდან, შედუქნების, მეპურეების, ყაზმების და სხვ. ხელში. ამა რაიმედი ვაჭარი იკაპრებს, თუ კაპიკზე კაპიკი არ მოიგო, ამხიარადღე, ყველა 2 1/2 მოგება ჩნება. დღეში ვაჭრებს 2—3 კვირის განმავლობაში მათელი სანტარული გადასახადი ვაჭრების ხელში შეიკრებოდა. რასაც ვერცხლია ამ დროს არც

დიდი მეფარეები და მეჭარხნები რჩებიან უსაქმოთ. მათ უფრო ფრთხილად, საქმის ცოდნით და მოხერხებით გადააქვთ მომხმარებელზე სანტარული გადასახადი. ამ შემთხვევაში, ისინი შავი და თეთრი მაგიისპროფესორობას იჩენენ. ცოტა სხეულბაცია ნიკოლოზის ფულზე, ცოტა ხანის ახლო შეკვეთაზე ჩამორჩენა, გზაში საქონლის პარტიის შეჩერება, წარმოების შემცირება, რომელიც ძლიერ აღვილია თუ მოისყიდო რამდენიმე მუშას დიდი სალოკვიდაციოს დაპირებით — ამით, რასაც ვერცხლია, შეგროვდება 100—200 ათასი. და ეს ისტორიად მოხდება, რომ მომხმარებელი ევრას გზით ვერ მიხედება თუ მისა ოფლით ნაშთიარო ფულზე რანაირით გაჩნდა ვინმე მეთუფა წინა სპეკულანტის ჯიბეში. ან და რომელიმე ხანკარის ყუთში.

ერთი სიტყვით, ხანტარული გადასახადი უკვე არა ერთხელ დაფარულია მომხმარებლის მიერ. ეს ფაქტი, როგორც გაიწირობენ ამ გადასახადს მეფარეები და მეჭარხნები. აქვარა სპეკულანტებს გადახდებიან თუ ფარული — ეს მომხმარებლისათვის, არ წააბნელებს სანტარულსა საკითხს, მან უკვე თვითონ გადაიხდა მთელი თავის და ესა საშუალებას ახლავს შედუქნებს და დაღ ვაჭრებს ისაგებლონ სანტარული გადასახადით თავის გაუმართარი ხალხს დასაქმავითონ — ლათ. და ახალი ხელმეტი მოგების მიხედვით. გამოძინარეობს თუ არა ზემო ნათქვამიდან, რომ ვაჭრების ტიპის თვის არ არის დიდოთ სანტარული გადასახადი? არა და რასაც ვერცხლია არა. ეს ხალხი ძველია, ძლიერ შევლი. როგორც კი შემოიღეს მარდამირი გადასახადი, დაიწყო მწარმოებლების ტიპილი და წუწუნა და ფულის უტალური გადასვლა მომხმარებლის ჯიბიდან მწარმოებლის ყუთში. ამდგ დროს ყველა ცხადია რომ მხოლოდ პირდაპირი გადასახადის საშუალებით შეიძლება ამ მოგების წინააღმდეგ ბრძოლა. ყველაზე თვის ნათელია, რომ მომხმარებელს აქვს საშუალება აიძულოს მწარმოებელი თავის გაუმართონ ეს გადასახადი. რასაც ვერცხლია, ამისთვის საჭიროა ენერგიული და მზადი დემოკრატიული ძალა, დაყრდნობილი შეგნებულ და თვითმოქმედ ფარულ მასაზე. რასაც ვერცხლია მუშები, რომ

ლები შეშინება შეიძლება ასეთ გადასახადის შედეგებით. ასეთი მუშები ევრაფერს ვერ გააწყობენ მწარმოებელთან ბრძოლაში. მაგრამ მათი ნების ყოფის მუშები, რომელიც უმეტეს თავის ორგანიზაციული ძლიერება, შესძლებენ ამ მოვლენის წინააღმდეგ ბრძოლას და აიძულებენ კაპიტალისტებს თავი ზედონ გადასახადებს ტვირთი.

ეს თუ შესაძლებელი იქნებოდა დღევანდელ პირობებში ფსვის ასეთი ფაქტია, რომ შედუქნებთან, მეპურეებთან, მეჭარხნებთან ერთად უსაქმოდ დგას ნამდვილი მუშათა კოორეაცია? ჩვენ ვამბობთ არა იმ კოორეაციებზე, რომლებიც სპეკულანტებს მისდევნენ კედში და კოორეაციებზე მათ მიერ დაწესებულ ფასებს, ჩვენ ვაგონებთ ნამდვილ კოორეაციებზე, რომლებიც აწესრიგებენ ბაზრის ფასებს, ვმსახურებენ მომხმარებლის ფარულ მასას. ასეთი კოორეაციები არ არსებობენ, მაგრამ არის დასაშვებ ანაწილბის უსაქმოდ მუშათა კოორეაციის წყალობით არის ჩაჭრული, მაგრამ ნამდვილი მათგან ცდილობს გაიფხვროს იმის გამოვლენა, შევამოქმედო, რაზედა მათგანი იჩნდა თავის წყვირბის სხვა რანგი გარდა ამისა, რომ ხან ისინი ბუღის ამდგ თუ იმდგ შეიძინა კოორეაციებზე, ესოდნელი კოორეაციების გამგებთა გადიცეს სპეკულანტების ჯგუფით, რომლებიც სპეკულანტთა მოწყვეტილი არის მასისაგან, არ იცის ბატრონი, არ იცის მომხმარებელი, განტარული წყვირბის მასის მხრივ.

ის, რა იქნება კოორეაციებზე, შეიძლება ფაქტად დემოკრატიული პარტია გამგებობა ყველა ორგანოებზე, დემოკრატიზმი ფაქტად იქცევა, თუ არ არის ორგანიზაციული ზედგავლენა არსებულზე პარტიების მხრივ. პარტიისთანაშუალობის საშუალებით კოორეაციების დაპირებებს ვაჭრებზე უნდა — აი სპეკულანტისთან ბრძოლის საშუალება, საშუალება, რომლითაც ვეჭრობთ წინააღმდეგ გადასახადის მწარმოებელთან მომხმარებელზე გადატანას, ორგანიზაციული ზედგავლენა ვიქნით თვით პარტიულობის და პარტია-გამგებობა ორგანოებზე და სხვა ტიპი ბრძოლა გამოცხადოთ პირველ საქიროების ნივთებზე ფასების ვაჭანბილის. ძველი რევიზის

დროს ჩვენთვის საინტერესოა მარტო იყო, რომ ჩვენ არ გავიგებდით ზეზრუნვა, რომ ჩვენ კეთილ დღეობაზე ზრუნებენ.

ესა კი ჩვენ, მოქალაქეებს არ შეგვიშენის ასეთი მსჯელობა. მოქალაქის სახელწოდება და თავისუფალი ამირივის უფლება ჩვენც გავაღებთ ცოტა რამეს. რაში ვამოიხატა ჩვენი აქტიობა, ჩვენი თვითმოქმედება სიძვირესთან და სპეკულაციისთან ბრძოლაში, გადასახადის მომხმარებელზე გადატანის წინააღმდეგ ბრძოლაში? სრულიად არაფერში. ამიტომაც ვიხილთ სანტარულ გადასახადს კაპიტალისტების სასარგებლოთ. ვადებოთ მათივე სასარგებლოდ შემოსავლის კვალობაზე გადასახადსაც. მაგრამ ამის გარდა ვასარგებლებთ მას, საშუალებას მივცემთ, რომ შეიძლებს მეტი რამ ახვან, თითონ მაშინაური ფლაპონ და ცოლები კი ბრილიანტებით შეაქონ.

მ. ლიდავი

მ. გ.

ბ. პლუხანოვის გარდაცვალების წლის თავის ვესტულების გამოც

ერთი წელიწადი შესრულდა, რაც საერთაშორისო პარტიულობა დაკარგა მარქსიზმის საუკეთესო თეორეტიკოსი, სრული რუსეთში — რუსეთის პარტიის დამაარსებმა.

როდესაც მის მოღვაწეობის მანაგელოზის აღნიშნას დღეები, უწინასკეს ყოველმა უნდა საუბრო, რომ მან პარტიულობა გადმოიყვანა რუსეთის ნიადაგზე და რასაც მიუღწია დასაწყის ევროპაში შეტანილ ზღვრულ სიკეთესა. თუ რომისმე იყო სანტარული და პლუხანოვის შესწავლად თუ რომისმე იყო საქირო ერთი პოლიტიკური და სოციალური მოვლილბეგებლობის შედარება მეორესთან და ამ რიგად ნამდვილ მეტეორიზმს მივყავა, ყველაფერ მეტად საყურად და ვესაღწეველიცა ეს დღეს.

რუსეთის რევოლუციამ შეჰქმნა ისეთი პირობები, რომ ყველა პოლიტიკურ პარტიას პრაქტიკულად, საქმით უნდა დემოკრატიზმმა თავისი ხარათა შიშარდელი, მათი მიზან შეწონილობა. ამ რიგად ეს რევოლუციკა იყო ნამდვილ გამოცდად სხვა და სხვა პოლიტიკურ და სოციალურ სისტემებისა და თქმეა ამ გამოცდაში იმ სხეერპლა თვით რუსეთი, მაგრამ საშაგე-

ბაც სიტუმატიურათ უნდა იქმნან წარმოებულნი; მეტათ ძნელია, მეტათ რთულია ასეთი გვემის გამოშეშავება, უფრო ძნელია მისი გატარება ცხოვრებაში, მაგრამ ამას მოითხოვს რბივეტიური პირობები, ამას მოითხოვს დემოკრატიის სასიკისლო ინტერესები.

მეტი სინათლე, მეტი ენერგია და მკაფიო ორგანიზაცია, აი რითი შეგვიძლია თავის და რესპუბლიკის გადარჩენა, დადგა დრო, როდესაც ისტორიამ ბრძოლა აღარ უნდა სწარმოებდეს და იშვრებოდეს; მომენტი მოითხოვს ანარქოკაპიტალისტური სტიქიური ცხოვრების შეგნებულ, გათვალისწინებულ და სამართლიან ცხოვრებით გარდაქმნას; ძველი ბურჟუაზიული ჯოჯოხეთის საანდობო ხარა ჩამოკრა უკუდართ და (უსაბაროა ცხოვრების მესაფლავემ, სიერაზმარისო პოლიტიკაში, რომელიც დღითი დღე წელში სწორდება და პეტრსაბაქედროს-სასიკოლოთ ეკვეთება.

ამიტომაც ჩვენ არ ვგებართვს გულახულ დაკრება და ლოდინი; დასაწყისი გეგმობასაგან ფიზიკით ცეკრბთან ერთად სჭირთა თვითმოქმედება; ჩვენს განსაკუთრებულ პირობებს წამალი ჩვენ უნდა გამოუქმნათ, თორემ თვით ევროპის სიკიადისტები ევრას გვიშევილიან, სიკიადისტისათვის ნიადაგის შიშ-

დება და ბრძოლა ჩვენს წმინდამოგალობას შეადგენს, რაც საერთაშორისო სიკიადისტებთან ერთად აღვილობრძება სიკიადისტურმა ძალებმა უნდა აწარმოგონ.

საერთაშორისო რევოლუცია დღითი დღე შრდება და ძლიერდება იმ შექმნილ რბეტიურ პირობების გამო, რომლებიც კომმა წარმოშვა; ის თავბრუდამხვევი სისწრაფით და ოროტრიალით მიეჭნება და ყველა სახელმწიფოებს ტოლ-მეტ-ნაკლების ტემპით სრულად დემოკრატიზაციისაგან და ამ გზით სიკიადისტისაგან მიეხილება.

ამიტომაც საჭიროა ამ საერთო ტენდენციას კვლავი მხედვს ჩვენი პოლიტიკური დემოკრატია, რომ მან პირნათლად შეასრულოს ის დიდი მისია, რომელიც მას ისტორიამ დააკისრა.

მ ნ მ გ ე ბ ი

ავთამყოფობისა და სპეკულირის რიცხვებისა საქ. სახ. გზ. 1918 წ. განმავლ.

(გაგარელება).

ცალკე ავთამყოფობათა მიმოხილვა

ჯგუფების მიხედვით.

ჯგუფი ბ (№№ 29—31) ავთამყოფი ავთამყოფობანი.

საინტერესო წყოს, როგორც წარსულ წლებში სუსტანბა და მის გართულებ-

ბამ მოგვეცა ყველაზე დიდი ციფრი ავთამყოფობისა. ამ ჯგუფში ბ რომ ავილოთ ერთად ყველა ევგერიული ავთამყოფობანი, ე. ი. სიფილისი, სუსტანტი მისი გართულებით და ბოლო შინკარი, ჩვენ უნდა ვიღიაროთ, რომ შედარებით ეს ავთამყოფობანი გადიდებულია (ნ. 31/6 1917 წლის 1,9 წინააღმდეგ).

ასეთი თაღისაწინო გადიდება ამ ავთამყოფობათა უნდა აიხსნათ იმით, რომ გასულ წლებში, აღბათ, ავთამყოფობის 9/10 იყო უფრო დაბალი იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ გზის 41,000 მოსასახურებში ევგერიულ ავთამყოფობა კონტინუენტი უფრო მეტი იყო იმ უბნებში, რომლებიც შეიღდნ საქართველოს საზღვრებში, დანარჩენ უბნებში კი შენიშნული იყო, რომ, მთავრ. თათრებზე აღმოსავლეთ უბანში, იშვითად მიდიოდნ ექიმთან ევგერიული ავთამყოფობის საჩვენებლოთ, მაღაფდნ მას, ან და მიდიოდნ სოფლის ჯალდებთან დასავლეთ უბანში, კი, სლავ ქრისტიანი მეტოყრებლები და სლავ ევგერიული ბეზარებლები უფრო შეგნებულნი, ევგერიულ ავთამყოფობა ექიმთან მისდგა უფრო მეტი იყო, ასე რომ 9/10 ავთამყოფობის დიდი, მაგრამ გასულ წლებში ეს იყო უფრო დაბალი, ვინაიდან, იდან, ტემოდგ მოსასახურებთა მასაში, რომ-

ლებიც არც ასე დიდი სურვილით მიდიოდნ ექიმთან.

მაგრამ, გარდა ამისა, გასულ წელს მე შეგნიშნე ჩქარი ზრდა ამ ავთამყოფობათა, ასე რომ, შეიძლება ეს პროცესი ევგერიულ ავთამყოფობა ზრდისა გრძელდება მიუხედავად ნაჩენებ მიზეზისა.

ზოლოთ მომავალ წლების ანგარიშებს შეუძლიათ დაამტკიცონ მოჩვენება ევგერიულ ავთამყოფობათა ზრდა თუ ის ნამდვილია.

ჯგუფი მ ციფრები და ვაობის კონტინუენტი

პროგრესიულათ ძირს დაწევა მაღიარობთ ავთამყოფობის რიცხვით, რაიც შეიშნული იყო ჩვენს გასულ წლებში, მტკიცდება საანგარიშო წელშიაც. 338/0-დან 1915 წელს ეს თამ და თან იწვედა პირს დი საანგარიშო წელს, 1918 წ., დაიღდა 289/0-მდე მოსასახურებთა საერთო რიცხვიდან, რაც შეგება მოსასახურებთა ცალკე ჯგუფების, უნდა ეთქვათ, რომ პირველობის ამ მხრით იჩნდა ტელეგრაფის მოსასახურებთა ჯგუფი, შეშდგ მოძიარობის დარგი და დამო-მატარებელთა, რომლებიც მისდევნ კვალ და კვალ ტელეგრაფის სამსახურის.

საანგარიშო წელს მხოლოდით ავთამყოფობა რიცხვი იყო 8449 მათგან, მოსამსახურებნი 3368

როდ მან დაუბრუნდა კაცობრიობას, რომ მხოლოდ მეცნიერული სოციალიზმი სდგას მტკიცე ნიადაგზე, რომ როგორც წარსულის ღირსეულად შეფასება, აგრეთვე პუნდოვან მომავლის გონებით განსაზღვრება შეუძლიან მხოლოდ მას, ვინც მარქსისტულ მჭიდრო იარაღით არის შეარავლებული. ეს ნათელიყო უბედურ რუსეთის რევოლუციამ და ამითივე უკედნე პერსონა მარქსისტულ მასწავლებლოვ პლუხანოვის სახელი.

ის დავა, რომელიც წარმოება მარქსისტ პლენაროვის და რუს სხვაგვარ სოციალისტებს შორის, დაშთავრდა, და დათავსდა არა წიგნების და ეურხანობის ფურცლებზე, არამედ რეალ სინამდვილეში. ეს დავა, და ან რას უმტკიცებდა ამ მოდავე ზალს პლენაროვი, საქირა გაფიგო, თუ რომელი პოლიტიკურ პარტიებთან პქონდა მას საქმე და ვის წინააღმდეგ ბრძოლაში ჩამოაყალიბა მან რუსეთის სოციალ-დემოკრატიული პარტია.

მე-9 საუკუნის გამანათესოფლებელმა იდეებმა, რომლებიც გავრცელდნენ დასავლეთ ევროპაში, დაარღვის რუსეთის ღმრთობა და შეიქმნენ რუსეთის გაუგად წყევალში. გამაცოცხლებელ სხივებამ, იმ მინის ინტელეგენცია დიეწა სოციალისტურ მოძღვრებებს. მხოლოდ როდესაც ამ სოციალისტურად განწყობილმა ხალხმა დაიწყო ფეოდალურ რუსეთში მუშაობა, ერთი ფრიად საყურადღებო რამ დასკვნამდე მივიდა, რისთვისაც რუსეთში დღესაც ვერ დაუღწევია ბევრი სოციალისტთა თუი. მაშინ, როდესაც ევროპის სოციალისტები ისტორიის მამოძრავებელ ფაქტორად მათიოდნენ ეკონომიურ ფაქტორს, როდესაც ისინი ამტკიცებდნენ, რომ სოციალური ფაქტორი უნდა მოხდეს ბუნებრივად კაპიტალიზმის ევოლუციად განვითარების, რუსეთში ბუნებრივი სოციალისტები, ემყარებოდა რა ძველი სლავიზმის ფეოდალურ იდეოლოგიას, რუსები ზალსას, რომელიც გამოიხატებოდა ამ რწმენაში, რომ რუსის ხალხს განვითარება მიღის არა-ბუნებურ გზით. მისთვის არ არის აუცილებელი იმ ეკონომიური საფეხურების გავლა, რომელითაც იარა ევროპაში, უმატებდა იმასაც, რომ კოლექტიური მიწის მფლობელობა, თემური წესი მიწის განაწილება, რაგანის წევრნი.

2558
კერძო 23

ამა კაციდან სიის შემადგენლობაზე შედის მალიარით ავთმოკოვი.

წლები 1915 1916 1917 1918
მოსამსახურენი 38,1 29,8 30,8 26,7
ოჯახის წევრნი 12,3 9,1 6,9 5,5
შებრუნებული მალიარით ავად გახდომა საანგარიშო წელს იყო 7755, ამთგან მოსამსახურეების ავთგახდომა 5464.

მოსამსახურეთა შორის 3868-ჯერ მალიარით პირველად ავად გახდომანე მოდის 5464 შემოტუნებული მალიარია.

ოჯახის წევრთა შორის 2558 პირველ მალიარიაზე მოდის 2291 შემოტუნებული.

აქედან ჩვენ ვხედავთ, რომ შემოტუნებული მალიარით ყველაზე უფრო მეტი ავად ხდებიან მოსამსახურენი, როგორც ეს იყო გასულ წლებში, და რაც აიხსნება იმით, რომ მოსამსახურენი მშრომთა დადილი არიან, უცვლელად ან მეტათ უზურდებთ ტანი მსახურის დროს, ნაკლები ან უსწორო აქეთ ქაში და სხვა.

ეს კი ქმნის ნიადაგს ავთმოკოვობისთვის.

მალიარიის უზუნებთა დაწაწილება საანგარიშო წელს განსხვავდება 1917 წლიდან. მხოლოდ მაქსიმუმი გადმოვიდა ევლახის რაიონიდან (ყოფ, მე-8 უბანი) ფოთის რაიონზე (აქინდელი 1 უბანი).

მისა აშკარა დამატეკიკებელია იმისი, რომ რუსის ხალხი კომუნისტია ინსტიტუტის ბუნებით. აი ეს რწმენა ახსიათებს მაშინდელ ეგრეთ წოდებულ ნაროდოვოლკებს და მთელი მათი რწმენების პროგნოზი. აქედან გამომდინარეობს, აქ გარკვეულია ის რკინის კონცები ინტორიულ პუილფელობისა, რაც უკვე იკოდა მაშინ ევროპაში მარქსის და ენგელსის წარმოებებიდან. ამ რწმენით არაერთი გარემო იმეტიკიურ ფაქტორს არ უწყვედნენ ანგარიშს. გარდა ხალხის ინსტიტუტისა, გარდა მისი ვითომდა სოციალისტური ბუნებისა, იმ ნეტარ დროს მთა-ხლოვება, რომელსაც სოციალისტური რევოლუციო ეწოდება, ძლიერ მარტივ საქმე იყო ნაროდოვოლკების წარმოდგენით. ამისთვის საჭირო იყო მხოლოდ ჯგუფი სოციალისტურად განწყობილ ინტელეგენტებისა და სოციალური რევოლუციო მშათ იყო.

მაშინ, როდესაც ევროპაში მეცნიერნი ამ გადატარებებს უკავშირებდნენ პროლეტარიატის ზრდა განვითარებას, რუსეთში ნაროდოვოლკების ტიპის სოციალისტები პროლეტარულ სენიდან თავის გასანათესოფლებლად მშათ იყვნენ ჩინური კედლები ავგოთ. მაშინ, როდესაც პირველი სთვლიდნენ აუცილებლად პოლიტიკურ ფეოდალის მოპოვებას, რათა პროლეტარიატის ორგანიზულ ზრდასთვის შეიქმნეს შესაფერის პირობები, მაშინ როდოვოლკები პოლიტიკურ ბრძოლას ზედმეტ ბარგათ სთვლიდნენ.

ეს უკანასკნელი, მათი წარმოდგენით, აკავშირებს და აძლიერებს მხოლოდ ბუნებრივსა და სოციალიზმის განხორციელებას ავგიანებს.

ამ ჯერის სოციალისტების ერთ-ერთ თეორეტიკოსის ტაჩკოვის წარმოდგენით, მართალია რუსეთში არ არის ქალაქის პროლეტარიოტი, საშავიგროდ ამ პროლეტარიოტი მართალია რუსის იარაგისა და უმეტარი, საშავიგროდ მასთან დაყოლილი აქვს სოციალისტური ინსტიტუტი, მართალია ის დარგარულია და დამრავებულია, საშავიგროდ მის ინტორიას ამშვენებს. პროტესტის უალრესად გამომხატველი მოვლენანი, პუგაჩოვის და სტენკა რაზინის ბუნტები, უკანასკნელად, თუმცა რუსეთის რევოლუციონური ინტელეგენცია მცირე

მალიარიისთან ბრძოლის მხრით საანგარიშო წელი იყო მეტი ცუდი, ვინაიდან ქინაქინაზე ფასი იყო 1500 მანეთამდე კოლოზე, ხოლო კოლოებს კვარცხებისა და სხვებზე ქიათადამდგარ წყალში ამოსაწყვეტად საქრო იყო ძალიან ბევრი ნავთი, რაიც აგრეთვე იყო მერი. I გირადნა ნავთის ფასი თბილისში ადოდა 8-10 მანეთამდე.

II ჯგუფი პ. საერთო არა გადამდე ბი ავადმოკოვობანი

ამ ჯგუფში უდიდესი რიცხვი ვარდება ანემიურ ავადმოკოვობაზე, რომელიც წლიდან წლამდე იზრდება და გვაძლევს თანდათან მეტი % როგორც მოსამსახურეთა შორის, აგრეთვე მათ ოჯახში. ამ უკანასკნელ ოთხი წლის განმავლობაში, 1915 წ. დაწყებული, მათთვის ჩვენ გვქონდა შემდეგი % ავად გახდომისა: 1,6-2,0-3,0-3,28%/.

თუმცა იარა ჩქარა, მაგრამ ბევრიო ნაბიჯით, მიდის წინ ორგანიზმის გამოკითხულობა სკვები მასლის მოკლებას გამოტელეგრაფის, სამსახური და სახელოსნოები ამ შემთხვევაშიც აკავებენ პირველ ალბას-ავადმოკოვობა რიცხვის მიხედვით, მას მისდევს სამართევლო, რომელიც ცხრა ადგილში პირველი ადგილი უკირავს. ეს ამტკიცებს იმას, რომ კვების და შრომის პირობები თბილისელთა

რე. ბიციკლეტი, საშავიგროდ ის არაფერს უმსახურება, გარდა სოციალისტურ იდეებისა. აქედან ახკენის ის, რომ რუსეთის ხალხი გაცილებით ახლო სდგას სოციალიზმთან ვიდრე ევროპისა.

აი, ამ სოციალურ-პოლიტიკურ ფილოსოფიას შეეპოვოდა მთელი თავისი სიძლიერით გ. პლენაროვი და ამით საუკუნო სამოკველი მარქსისტულ სოციალისტურ პარტის რუსეთში.

მისთვის, მარქსიზმის საუკეთესო თეორეტიკოსისათვის, აშკარა იყო, რომ წინააღმდეგ რუს ნაროდოვოლკების აზრის, რუსეთში მოსაპობოდა ფეოდალიზმის ნაშთები, კაპიტალიზმი აქაც უკვე გაიკაფადა გზას, როგორც ევროპაში, ის რუსეთშიც ისევე დარაზმავს ორ დიამეტრალურ მოწინააღმდეგე კლასს. ბუნებრივსა და პროლეტარიატს, როგორც ფეოდალში. კაპიტალიზტური წესი წარმოებისა თავის განვითარებით მოამზადებს როგორც თავისივე მომპაბ იარაგებს, აგრეთვე დარაზმავს ძლიერ კლასად იმ ელემენტს საზოგადოებისა, რომელიც ჩასვებს მას სასიკდლოთ ამ იარაგს და განახორციელებს სოციალიზმს. და აველა ამის შემდეგ ის დასძენს, რომ რუსეთში რევოლუციონარული მოძრაობა გათმარჯვებს როგორც პროლეტარული ან სულ ვერ გაიმარჯვებსო. ვმისათვის მან თავის სოციალ ღოლიკით და იშვიათი პუბლიცისტური ნიჭით შეავნებინა პროლეტარიატს კარლ მარქსის დებულება, რომ მუშათა კლასის განთავისუფლება თვით ამ კლასის საქმეა და, როგორც ნაროდოვოლკებთან კამათში ამბობს, მხოლოდ ვეკილს თუ შეუძლიან სასამართლოს წინაშე წარმოადგენდეს თავისი კლიენტი, თორემ ვერავითარი კოპიტეტი აღმასრულებელი, გამწვრივებელი თუ სხვა რერ წარმოადგენს ისტორიის წინააღმდეგ. უკანამოიერი განთავისუფლებას იარაგი თვით მუშის ხელშია, მხოლოდ აუცილებელია მისთვის პოლიტიკური აღზრდა და შეთვისება სოციალიზმის ძვლისა. სოციალისტური ინტელეგენტის დანიშნულებაა ვინისა-ღერება იმით, რომ ამ უკანასკნელმა შეუწყოს მუშათა კლასს ხელი.

აი ეს რადიკალური განსხვავება აღნიშნულ სიდავო საკითხებში პლენაროვისა მაშინდელ სოციალისტებისაგან, მისი

თათვის გაცილებით ცუდი იყო პურის მეტად გაფიგრებისა და ქონეულობის თითქმის სრული მოსპობის გამო. 1919 წლის უკანასკნელ თვის განმავლობაში რკინის გზის მოსამსახურენი იღებდნენ ამერიკულ თეთრ პურს იანფასებში (2-2,50-3 მანეთად).

იმედია ეს გარემოება გააუმჯობესებს პარობებს რკინის გზაზე, საანგარიშო წლის განმავლობაში კი თეთრი პური ავადიოდაც არ უნახავს რკინის გზელებს.

განსაკუთრებულ ახსნა-განმარტებას არ საქირობენ დანარჩენი სამი ჯგუფი: III ჯგ. ახალ აღმოცენებულთა, IV ჯგუფი მარაზიტიულ ავადმოკოვობათა და V ჯგ. სულით ავადმოკოვობა, ვინაიდან ისინი ძალიან მცირენი იყვნენ ერთი მხრით და დიდა არ განსხვავდებოდნენ გასული წლების შემთხვევებისაგან, მეორე მხრით. ამიტომ მე გადავდივარ მე-VI ჯგუფზე, ტრავმატიულ ავადმოკოვობებზე.

ტრავმატიულთა ავადმოკოვობაში, რომლის შემადგენლობაში შედის 11 სახედა-სახიზებისა, მოგვეცა საანგარიშო წელს მეტათ ღირი 9/0 1917 წელთან შედარებით (19,18 წინააღმდეგ 12,7).

ტრავმატიზმის % გადიდება, რაც შეგხო თითქმის ყველა სამსახურებს, მეტათ თვალსაჩინო იყო მოძრაობის სამსახურში (33%/ წინააღმდეგ 11%/) შემდეგ მიდის ტელე-

მალიარი მარქსის უფლი და სოციალ-პოლიტიკა იმ საფეხელოდ იმ პოლიტიკომათ, რომელიც აქალიბებს რუსეთის პოლიეტიკოსს ძლიერ პარტიად.

მეტყველავთ იმ სა, რომ ნაროდოვოლკები ტიზმოირიკის სახით განაგრძობდნენ მტკიცებას, რომ კაპიტალიზმი ავგიანებს სოციალიზმის განხორციელებას, რომ კაპიტალიზმი მხოლოდ მექანიკურად აერთიანებს მუშებს და კონკურენციის მექანიზმით არღვევს მათ ზნეობრივ მთლიანობასო, პროლეტარიოტი რუსეთში მაშინ თავს იცრის პლენაროვის აფრიოლებული დროის გარშენო და ის ძლიერ იყარის, სხამ მისდევს თაის იდეოლოგიასგან ნაზუნებ გზას და თუ მ-მათა კლასი დამარცხდა რუსეთის ღიდ რევოლუციოში, ამის მიზეზები სულ სხვაია, დამარცხდა იმითომ, რომ მის მესაფლავეთა პროლეტარების მოღვაწეობაშიც აშკარად ჩანს ის ელემენტები, რომელითაც ხასიათდებოდნენ ძველი ნაროდოვოლკები. ამრიგად, რუსეთის რევოლუციის დამარცხებამ აშკარა პერ მარქსიზმის გაიმარჯვება, მისი მეცნიერული მთლიანობა და მანვე პრაქტიკულად დასაბუთა ის, რასაც პლენაროვი ქადაგებდა კაბუკობიდან უკანასკნელ დღემდე. ასეთია პლენაროვის მნიშვნელობა რუსეთისათვის.

მაგრამ პლენაროვის მნიშვნელობა ამით არ განისაზღვრება: მის დაკარგვას გლოვებს დღეს მთელი საერთაშორისო პროლეტარიოტი და ეს გასაგებიც არის, რადგან პლენაროვი, როგორც პოპულიარიზატორი, გამრტმეველი მარქს-ენგელსის იდეებისა, იყო დიუბინგელი, დარაჯი პროლეტარიატის ინტერესებისა, ის ფიზიოდ აღდევნებდა თვალს იმ გზას, რომლითაც მიდიოდა მარქსიზმის მომდევარი პარტია და გე, სიდაც ეს ფანასკნელი დაპარეამ და გზის გადახვევას, შენელებოდა ხასიარალით შეიარაღებულ პლენაროვს და იმდენული იყო ექნო მისი სიმძლიერე და სწორ გზას დასდგომოდა. მაგრამ, სამწუხაროდ, უკანასკნელად, როდესაც რუსეთის მუშათა კლასი მასიურად გაშევა სოციალისტურ ინსტიტს, მან რადიკალურად შესცვალა ტრადიციული მარქსისტული გზა და, თუმცა ამ გზა-ჯვარედინზე, როგორც ყოველთვის, ეხლაც შეხვდა ერთგული დარაჯი ფიზიკურად დასწულებული, სულიერად მსნე პლენაროვი, მაგრამ, საუბედუროდ, ის არ მოგ-

გრაფი (10,89/0 წინააღმდეგ 5,5), საშავიგროდ ტრავმატიზმი დეპოში და სხვ. ლოსნოში შემკირდა (დეპოში 64/0, სახელოსნოში 109/0).

მე-VII ჯგუფში თავის მოწაფელის შემთხვევა იყო სულ 1.

VIII ჯგუფი, მანკი ჩამომაველობითი და შეძენილი

ამ ჯგუფშიც ავთმოკოვობათა % გაიზარდა 0,34-დან 1,17%-მდე. ამ ჯგუფის 238 ავთმოკოვობიდან 221 იყო ბუშინ შემდეგ მიდის ტელეგრაფი 10,8 წი (რუსში). ბუშინთა რიცხვი აბსოლიუტურათ მეტი იყო 1917 წელზე (221 კინააღმდეგ 186-ს).

ძნელი სათქმელია, თუ რითი აიხსნება ეს მოვლენა. გამოდის, რომ ბუშით ავადმკრება გავრცელებული იყო მხოლოდ ქართველებში.

აქვს თუ არა ამას რაიმე ადგილობრივი, პროფესიონალური ან შეიძლება ანატომიური საფუძველი, მე არ ვიღებ თავზე შეუდგე ამის მტკიცებას. ამ უამათ ვინაიდან, ამ ფაქტის წინაშე ჩვენ დავედქით უეცრივ, როცა შევადარეთ ერთმანეთს ამიერ კავკასიის და საქართველოს გზების ანგარიშები.

ე. ფეოდოროვი
(ავადმდება იქნება)

რედაქციის მასწავლებლის მოვლას და
თავად კი თავისუფალიყოფილად უფსკრუ-
ლისკენ გაეშინა. ეს არაღმართი პლენარო-
ვისა არის რუსეთის მუშათა კლასის ტრა-
ღედია. მოკვდა პლენაროვი, მაგრამ
ამით უფრო გაიზარდა ის მუშათა თვალში.

3 მეტრეველი

დამოკარბის პოლიტიკა

დემოკრატიული სახელმწიფოს წეს-
წყობილება, როგორც უცხოეთში, წარმოად-
გენს ისეთ პოლიტიკურ ფორმას, რომელ-
იც საშუალებას აძლევს ხალხს, შეე-
ნებულ დემოკრატიას, დაარსებულს, თა-
ვის თავის მმართველობისას დემოკრა-
ტიამ რომ თვითმმართველობა და თავისი
თავის ბატონობა ბატონობა შეიძლოს, მისი
პოლიტიკურად აღზრდა - გაწვდენასთან
ერთად საქროა იმ ეკონომიური ნიადა-
გის გაშვება, რომელზედაც პოლიტი-
კური დემოკრატია არის დაყრდნობილი.

თანამართ მარქსიზმისა, ყოველი პოლი-
ტიკური ფორმა სახელმწიფოებრივი წეს-
წყობილებისა წარმოადგენს მისი ეკონო-
მიური საფუძვლის, ბაზის ზედ-ნაშენს;
შევესი ეკონომიური მდგომარეობა გან-
საზღვრავს მის პოლიტიკურ წყობილებას.
დემოკრატიული სახელმწიფოსაც აქვს თა-
ვისი შესაფერის ეკონომიური საძირკველი,
რომლის გაშვება-განვითარებასავე მარ-
ქსიზმი უნდა იყოს დემოკრატიის
ეკონომიური პოლიტიკა.

მაგრამ სანამ ამ პოლიტიკის შესახებ
ვილაპარაკებდეთ, ზედ-მეტე არ იქნება
კითხვის უკეთ გასაშუქებლად გავცნოთ
თანამედროვე საერთაშორისო და ჩვენი
ქვეყნის ეკონომიური მდგომარეობა.

საერთაშორისო ომში და მისში შედე-
გებმა-გაქრობა-მრეწველობის და საო-
გადოთ სახალხო მეურნეობის განადგუ-
რებამ-პოლიტიკურ ანარქიასთან ერთად
წარმოადგინა ის საყოველთაო ეკონომიური
ცხოვრების ანარქია, რომელიც ახასია-
თებს თანამედროვე ეკონომიურ-პოლიტი-
კურ კრიზისს. მეომარ, სახელმწიფოებში
სახალხო სიმდიდრის შემქმნელი საწარ-
მოვო ძალები შესამჩნევად მოდუნდნენ,
ხოვან სულაც განადგურდნენ, რამაც პი-
რველ საჭიროების საქონლის შემწილი
და მათი სიმჭირე გამოიწვიეს; პირველ
მოთხოვნილების საქონლის ნაცვლად ქა-
ხნები ტყვია-წამალს და თაფ-სარბაზანს
ამზადდნენ და მით უმასპინძლებოდ-
ნენ ერთი მეორეს; როგორც მეომარ, ისე
ნეიტრალურ სახელმწიფოთა შორის დაი-
რღვა ჩვეულებრივი ნორმალური აღება-
მიცემა, საქონლის ტრადიცი, რამაც
ეკონომიურად დაქვევითა და დასუსტა
ისინი.

წარმოების მოდუნებამ და საქონლის
შემწილობა განსაკუთრებით მეომარ სახელ-
მწიფოებში მდიდარი ნიადაგი მოუშალა
იმ მარცვა-ვლეჯას, რომელსაც სპეკუ-
ლაციო ეწოდება. რადგანაც დამლა-და-
ცემული წარმოება ახალ სახალხო სიმდი-
დრეს ვეღარა შექმნიდა, გასპეკულიანტე-
ბულმა ვაჭრებმა გააჩადეს და გაფართო-
ვეს უკვე დამზადებულ-დაშოვნილი საქონ-
ლით უფროსა სპეკულიაცია, რაც მათ
უმაღალითო მოგებას ანიჭებდა. სავაჭრო
კაპიტალი სპეკულიაციის შემწეობით უსა-
ზღვრო სიმდიდრის წყაროდ გადაქცა;
სამრეწველო კაპიტალი კი მრავალ ხელ-
შემწილდ პირობებშია გამო იმდენს ზედ-
მეტ ღირებულებას აღარ იძლეოდა; ამის
ერთი მთავარი მიზეზთაგანი იყო ომის
გამო მუშა ხელის სიმჭირე და ამ მიზე-
ზით სამუშაო ძირის გადიდება. ამიტომაც
სამრეწველო კაპიტალმაც დასტოვა ფა-
ბრიკა-ქარხანა, გაიმოკეტა მათი კარები
და სპეკულიაციაში დაბანდლა.

ამანართ, რამდენათაც საწარმოვო ძა-
ლები დუნდებოდა და ნადგურდებოდა,
რამდენათაც სახალხო სიმდიდრე კლებუ-

ლობდა, იმდენათ უფრო იზრდებოდა
სპეკულიაცია, რომელიც მომხმარებლებს
მარცხებსავეთ ამუხრუქებდა და გასაქანს
არ აძლევდა.

ომში ინდუსტრიასთან ერთად დაასუ-
სტა სოფლის მეურნეობაც; მუშა ხელის
და მუშა საქონლის სიმჭირისა გამო მეო-
მარ სახელმწიფოებში დავეითდა როგორც
ინტენსიური, ისე ექსტენსიური სოფლის
მეურნეობა; შემცირდა და გაბარბანდა
საზნაფ-სათესი და სხვა სამეურნეო მიწა-
წყალი; მათი კულტურული დაუმწევებაც
შეუფლდა, რამაც შესაძინევით შეამცირა
სოფლისი. ამიტომაც ძალზე გაშვავდა
ყველგან სასოფლისაო კრიზისი, რაც პირ-
ველ მოთხოვნილების საგნების საზღაპრთ
ფასებში გამოიხატა.

საერთო მიზეზებთან ერთად ჩვენი რეს-
პუბლიკის ეკონომიური კრიზისი გააო-
რკეს იმ განსაკუთრებულმა პირობებმა,
როლებშიც ჩვენ მოვექცეთ დღიდან
ჩვენი დამოუკიდებლობისა. რუსეთიდან
ჩამოშორებამ ჩამოგვანორა ბურს და ყვე-
ლა იმ ინდუსტრიულ საქონელს, რო-
მელიც მხოლოდ რუსეთიდან მოგვდიოდა;
მოკლებულნი რუსეთის ბურს და საქარ-
ხნო-საფაბრიკო საქონელს, ჩვენ შეტათ
მიმეგ ეკონომიურ პირობებში დავეცვიდით;
საეკულიაციამ და სურსათის კრიზისმა და-
მოუკიდებლობის პირველი წელიწადი
ჯოჯოხეთური მდგომარეობით გადაგვა-
ტანინა; რესპუბლიკის მცირე მიწა-წყალს
მისი ინტენსიურად დაუმწევებისა გამო
არ შეუძლია მცხოვრებთა გამოკვება;
ხოლო სამრეწველო ფაბრიკა-ქარხნების
ნაცვლად თვითმპყრობელმა ბიუროკრა-
ტიამ შექვიდრებოდა დავეიტოვა ურიცხ-
ვან ცეცხლარებში მიწერ-მოწერათა ქაღალ-
დის ზეინები.

საწარმოვო ძალების განუვითარებლო-
ბისა, ინდუსტრიის უქონლობისა და სა-
მრეწველო კაპიტალის განადგურებისა
გამოკლებული ქაღალქის აო შევლოთ
სოფლისთვის მიწოდებისათ ყველა ის
საქონელი, რაც სოფელს ესაჭიროებოდა.
ქაღალქს ბაზრად გაქრა რკინეულობა,
ფაბრიკეულობა და სხვა საქონელი; ამით
ქაღალქს ეკონომიური ძალა-გავლენა სო-
ფელზე ძალზე შეუქცდა; ქაღალქი, სო-
ფელს ზედ-მეტ ბოგათ, პირობებში მოე-
ვლინა.

სოფელსა და ქაღალქ შორის მოსიპო-
ნორმალური ეკონომიური კავშირი; მათ
შორის აღებ-მიცემობა ძალზე შესუსტდა.
სოფელს ბაზარზე იმდენი საქონელი აღარ
გამოჰქანდა გასაყიდვად, რამდენსაც ის
წინათ ეზიდებოდა; ამის მიზეზი იყო ის
გარემოება, რომ სოფელს ბაზარზე აღარ
შეუძლო შეეძინა მისთვის საჭირო საქო-
ნელი.

ქაღალქს კი უსოფლოდ ცხოვრება არ
შეუძლო; პური და სოფლის სხვა საწარ-
მოები მისთვის აუკლებელ საჭიროებას
წარმოადგენდა.

ასემა პირობებში უზომოდ ასწიეს
სურსათის და სოფლის სხვა სამეურნეო
საქონლის ფასი, რამაც როგორც ქაღალ-
ქის, ისე სოფლის მუშა ხალხი, განსაკუ-
თრებით კი მისი პროლეტარული ნაწი-
ლი, და მოხლეითა წრეებუ მტკათ გაქი-
რებულ მდგომარეობაში ჩააგდო.

პირველ მოთხოვნილების საქონლის
განსაკუთრებით კი პურის სიმჭირემ ხელ-
ფასის და ჯამაგირების ზრდა გამოიწვია;
ხოლო ამ უკანასკნელის ზრდამ და მას-
თან ერთად სახალხო სიმდიდრის შემცი-
რებამ თავის მხრივ ხელი შეუწყო სურ-
სათის ზღაპრულ სიმჭირეს. გასპეკულიან-
ტებულ ვაჭრებს დაუდგათ მეტათ ხელ-
შემწყო პირობები; საქონლის სიმჭილმა
და ბაზარზე ფასების საზღაპრით აწევამ
კონკურენციის გარეშე დაიჩინილი სპე-
კულიანტები სოფლით გააბატონა; ეკო-
ნომიურ-პოლიტიკური ანარქია და შე-

შანებულო მომხმარებლები გადაიქცნენ
თმა სწრაფად გამდიდრების წყაროდ.

განსაკუთრებით აუტანელი პირობებში
მოექცნენ, როგორც ზევითაც ვსთქვით,
მუშები; ნორმალურად, ჩვენი ბონებით
განსაზღვრულმა მომხმარებელმა ხელ-ფასმა
აწვის ნაცვლად ხელი შეუწყო მათი
რეალური ხელფასის უფრო დაცემას.
რეალური სტატისტიკური გამოკვლევანი
აქტივებენ, რომ ომამდე არსებული რეა-
ლური ხელ-ფასი სამ ნახევარით მეტი იყო
აღმადმელ ხელ-ფასზე.

1914 წლამდე თუ საშუალო ხელ-ფასს
მუშისა შეედოდა ხუთი სულისაგან შემ-
დგარი ოჯახი დაეკმაყოფილებინა, ახლან-
დელ საშუალო რეალურ ხელ-ფას ორი
სულისაგან შემდგარი ოჯახიც არ შეუძ-
ლია არჩინოს.

აქედან აშკარაა ის აუტანელი ჯოჯო-
ხეთი, ის დრტინვა, რომელსაც მუშათა
პროლეტარული ნაწილი განიცდის; სიმ-
შოლის შავი აჩრდილი მათ თავს დასტრია-
ლებს.

ამანართ რესპუბლიკის საწარმოვო
ძალთა განუვითარებლობამ, ეკონომიურმა
ანარქიამ და უზომო სპეკულიაციამ წარ-
მოიშვა ის თანამედროვე ხან-გრძლივი
ეკონომიური კრიზისი, რომელიც დიდ
საფრთხეს უმზადებს რესპუბლიკას; ანარ-
ქიული ეკონომიური პროცესი ცხოვრ-
ების საწარმოვო ძალების მოდუნებისა და
უქონლობისა გამო მარცხი პროლეტა-
რულ მასას სიმდიდრით გახადებებს
ქაღალქს, ხოლო მარჯვნივ კი მათი
დღე მილიონერებს“ გასპეკულიანტე-
ბულ ჩარჩებს. ეკონომიური ცხოვრების
დასაყრდნობ მთავარ ხერხემაღს წარ-
ადგენს წვრილი და საშუალო ბურჟუაზია,
კვლავიერად მუშებთან ერთად როგორც
სოფლათ, ისე ქაღალქათ; აი ეს საშუალო
ეკონომიური წრეებუ წარმოადგენენ
ქაღალქ დემოკრატიას, რომელსაც მარ-
ცხნივ სიმშოლისაგან შევიწროვებული
ბოგანო მასა ანარქო-ბოლშევიზმით ემუ-
ქრება, ხოლო მარჯვნივ შავი ბოლშევი-
ზმის, რევოლუციის მოციქულებათ სპეკუ-
ლიანტები ირახმებიან.

ზევით ჩვენ შეთხვევლს დავანახეთ სქე-
მატიური სურათი საერთაშორისო, განსა-
კუთრებით ჩვენი რესპუბლიკის ეკონო-
მიური ცხოვრებისა; ეკონომიურ-ფინან-
სიური კრიზისი და საერთაშორისო ეკო-
ნომიურ-პოლიტიკური ანარქია ახასია-
თებს თანამედროვე კაცობრიობის ცხოვ-
რებას.

კაპიტალიზმზე დაყრდნობილ ბურჟუა-
ზიას სასიკვდილო ღანჯარი ჩასცა იმპე-
რიალისტურმა ომმა; ისტორიისაგან გან-
წიებული ძველი ბურჟუაზიული ქვეყანა
იბრწინება; ამიტომაც მას აღარ ძალუძს
გამოაცოცხოვოს და ძველი კაპიტალის-
ტური გზით კვლავ დადაროს პოლიტი-
კურ-ეკონომიური ცხოვრება.

აქედან წარმოსდგება ყველა ქვეყნის
ბურჟუაზიის და მისი მთავრობების ის
უილაჯობა, ის სისუსტე, რომელიც ისე
ნათლად და მკაფიოდ პარიზის კონფერ-
ენცია უნაყოფობაში გამოიხატა.

ძველი ქვეყნის ცხოვრება თითქმის გა-
უქცა ისტორიულ ჩიხს მიადგა; ძველი,
ნაკადი კაპიტალისტურ გზით სიარული
შეუძლებელი აღმოჩნდა, ხოლო ახალი
გზა კი ჯერაც ბურჟუაზიის არის მოცული.

ასეთ ქაოტიურ და გამოურყვევლს
პირობებში რა გზას უნდა დაადგეს დე-
მოკრატია და მისი მმართველი ორგანო,
მისი მთავრობა?

ყოველივე მთავრობა იძულებულია თა-
ვის მთავარ პოლიტიკას, რომელსაც ის
ანარკიულდებს, მისი შესაფერი ეკონო-
მიური პოლიტიკაც შეუთანხმოს, ესე იგი
ეკონომიური ცხოვრების გასამტკიცებ-
ლათ ისეთი მიზან-შეწინილი საშუალე-
ბანი და ზომები გამოიხატოს, რომლებიც

მას განვითარების და უფრო მეტი
დააყენებენ.

წარსულში ბურჟუაზიის კომიტეტები-
სახელმწიფოები და მათი მთავრობები-
ისეთ ეკონომიურ პოლიტიკას აწარმოებ-
დნენ, რომელიც განსაკუთრებით უფ-
რო გაბატონებულ ბურჟუაზიის მდგო-
მარობას აუშჯობესდა. ამიტომაც დღე-
ვანდამდე ისტორიამ იცის მხოლოდ
ბურჟუაზიული ან ფეოდალური ეკონო-
მიური პოლიტიკა, რომელიც შემამულე-
თა და ვაჭარ-მრეწველთა კლასებს ემსა-
ხურებოდა.

საწარმოვო ძალების განვითარება ბურ-
ჟუაზიის სიმდიდრის ზრდას მოასწავებდა
და ამიტომაც ბურჟუაზია და მისი ინტე-
რესების დამცველ-გამომხატველი მთავ-
რობა ცდილობდა საწარმოვო ძალების
განვითარებას.

ამ ჟამად, როგორც დასავლეთ ევრო-
პაში, ისე ჩვენში, საწარმოვო ძალთა
განვითარება-გაუმჯობესებით ბურჟუაზია
აღარ არის დაინტერესებული; შექმნილი
ახალი ეკონომიური პირობები სამრეწვე-
ლო ბურჟუაზიის სპეკულიის ქაობში მიე-
ზიდება. ბურჟუაზია მხოლოდ თავისი ზედ-
მეტი მოგების და არა ქვეყნის კეთილ-
დღეობით, არის დაინტერესებული; და
აი ასეთ შესაძინევ ზედ-მეტ ღირებულე-
ბას კი იძლევა სპეკულიაცია; ამ საერთო
გარდამავლობა ხანამ და შევადე ეკონო-
მიურ-პოლიტიკურმა კრიზისმა საესებით
და ნათლად გამოაშკარავა ბურჟუაზიის
მტაცებლური ბუნება.

საწარმოვო ძალების განვითარებას ჩა-
მოშორდა ასპეკულიანტებული ბურჟუა-
ზია; ამით ის ჩამოშორდა იმ განვითარების
და მთავარ-მამოძრავებელ ეკონომიურ
ტერმს, რომელიც პროგრესულად წინ
მავდებდა საზოგადოებას, სახელმწიფოს.
საწარმოვო ძალების განვითარებაში აღარ
არის დაინტერესებული ბურჟუაზია; ამი-
ტომაც ის თავის ინიციატივას, შემოქმე-
დებას აღარ იჩენს ამ მხრივ; ის პირიქით
წინაც ეღობება საწარმოვო ძალების გან-
ვითარებას, რადგანაც ეს მას ხელს უშლის
სპეკულიანტობაში; წარმოების ძალების
ზრდა-განვითარებით იზრდება სახალხო
სიმდიდრე, რაც ნიადაგს აქვს და შესა-
ძინევად ანელებს სპეკულიაციას. ეს კი
ხელსაყრელი არ არის იოლ მოგებას მი-
ჩვეული გასპეკულიანტებული ბურჟუა-
ზიისათვის. ბურჟუაზიას, როგორც კლასს,
კვლავინდებურად აღარ ძალუძს გამოიჩი-
ნოს თავისი შემოქმედებითი უნარი, ძეგ-
ლებურად კვლავი ჩაუდგეს ეკონომიური
ცხოვრების წინმსვლელობას და იბატო-
ნოს; მისი უილაჯობა და სისუსტე ქვეყ-
ნის ეკონომიურად აღორძინების საქმეში
თვალსაჩინო შეიქმნა.

ასეთ პირობებში ისტორიამ რევოლი-
უციების საშუალებით ყველგან როგორც
პოლიტიკურ, ისე ეკონომიურ ასპარეზზე
წინ წამოაყენა პოლიტიკური დემოკრა-
ტია.

როგორც გადმოკარტებული სახელ-
მწიფოს პოლიტიკური, ისე მისი ეკონო-
მიური ცხოვრების მოწესრიგება და გაძ-
ლოდა დაველა რევოლიუციონურ დე-
მოკრატიას, რომელიც იძულებულია თა-
ვისებური ეკონომიური პოლიტიკაც აწარ-
მოვოს.

მაგრამ ეს ეკონომიური პოლიტიკა რომ
სწორი და მიზან-შეწინილი აღმოჩნდეს,
საჭიროა მისი შეთანხმება ეკონომიური
ცხოვრების ობექტიურ პირობებთან, მათ
საერთო ტენდენციასთან.

როგორც ზევითაც აღვნიშნეთ, საწარ-
მოვო ძალთა განვითარებაში აღარ არის
დაინტერესებული ბურჟუაზია; ქვეყნის
ეკონომიურ-პოლიტიკური კეთილდღეობა
კი მოითხოვს, რომ საწარმოვო ძალების
აღორძინებით სახალხო სიმდიდრე გაძრა-
ვლდეს, გაიზარდოს.

საქართველოს ისტორიაში კიბეზის მონასტრის ტერიტორიაზე მთავარი გეგმა გენერალმა ბრაუნმა, რომელიც ამ დღემდე საბოლოოდ სტოვეს საქართველოს და გადასცა მას სასოფროსა და ქართველოს რეინის გზებისაგან მთავარ სახელოსნოებში გაკეთებული ორიგინალური სურათები, შემდგარი რეინის გზის ტერიტორია მოწყობილობის ნაწილებსაგან.

გენერალ ბრაუნმა, სხვათა დირექტორის მხურვალე მადლობის გადაცემა რეინის გზების მოსამსახურეებისათვის და აღტაცებით აღნიშნა ეს გასაკვირვებელი მშენებრი და სწრაფი მუშაობა, რომელსაც აწარმოებენ საქართველოს რეინის გზები.

სათადარიგო აგენტი ადგილობრივი ჩამოყენდება ქართლის მოხელეთა სადგამარეგულირებელი ჯამაგირით დეკრეტის მიხედვით, სათადარიგო მისრულ იმავ ეზონისა სევერიან ქარქაშაძე ითხოვს სამსახურიდან დღიდან გადაყენებისა. პირველი სამსახურში გულგრილობისათვის, მეორე პირადი მოვალეობის აღსრულებლობისათვის, რის შედეგად მოხდა სადგამარეგულირებელი 8 მაისს 1877 ტუბიში გაშვება.

საპენსიო კასის მოკლევადიან სესხის ნაწილი ამით აცხადებს, რომ ვინაიდან ამ უკანასკნელ სამი წლის (1917, 1918 და 1919 წ. წ.) წლიური ანგარიშები არ შემდგარა, რაც იყო გამოწვეული დათხოვნილი მოსამსახურეების ანგარიშების შედგენის და მასთან შეტყობის შემდგომი გაშვებისა და ვერ შესძლო ფიზიკურად ამ მოკლე ხანში შეეცა ეს სამი წლის უკან ჩამორჩენილი საქმეები. ამიტომ ვსთხოვდით ქვემო ამხანაგებს, ვისაც სურს რაიმე ცნობა მოკლევადიან ნაწილიდან, მოემართათ ყოველდღე, მხოლოდ ნაშუადღევს პირველი სათიდან სამსახურის, ამის გარდა ვისაც სურს სესხის გამოწვევა, შეუძლიანთ როგორც პირადად თხოვნის მოტანა, აგრეთვე ფოსტითაც გამოგზავნა, მხოლოდ მიღება ანუ ორდერის შედგენა არა ნაადრევ მესამე დღისა (მისაღება მხედველობაში რომ ძირითადი ბევრი თხოვნები შემოდის), ცილდევ ვსთხოვდით ამხანაგებს, რომ წესისამებრ შეეცათ თხოვნები, რომ თავიდან აგვეცილონ თხოვნების უკან დაბრუნება და ახლოდ შევსება. ყოველ მოსამსახურეს ნება ეძლევა გამოწვევას არა უმეტეს ორი თვის ჯამაგირისა, თუ კი იქნება იმდენი კასში. გარდა ამისა უნდა ყავდეს ყოველს სამი თავდები შემოწმებული უფროსის მიერ.

საპენსიო კასის მოკლევადიანი ნაწილის საქმის მწარმოებელი.

5. უსტავი

პირიდან პირამდე უსტავით

საფრანგეთმა ამერიკისგან იყიდა სახმელრო მასალის საწყობები, რომელიც ომის შემდეგ საფრანგეთის ტერიტორიაზე იყო დარჩენილი.

ლორე ჯორჯმა თემთა პალატაში განაცხადა, რომ ის არავითარ შემთხვევაში არ დათანხმდება მუშების მოთხოვნებს, რომლებიც ქვეანაშრომის მადარობის ნაციონალიზაციის შესახებ.

გერმანიის რეინს-კანტონერმა ბაუერმა ეროვნულ კრილობაზე დიდი სიტყვა წარმოთქვა საშინაო და საგარეო პოლიტიკაზე; დასასრულ მან პროტესტი განაცხადა იმ მუშების გამო, რომელიც შეუთვალეს მოკავშირეებმა გერმანიის ბალტიის მხარის შესახებ.

სპარსეთის შაჰი ინკოგნიტოდ ჩავიდა პარიზში.

ინგლისში რეინის გზელთა გაფიცვა მთლად შესწყდა.

მომავალ არჩევნებისთვის პარიზში რესპუბლიკანელთა ჯგუფებმა ეროვნული ბლოკი შექმნეს ბალშევიზმის წინააღმდეგ საბრძოლველად.

სამხრეთ და აღმოსავლეთ ევროპაში კვლავინდებურად მიმდინარებს ანტიკომუნური ექსცესები. დაბრუნებული ისე გასწორდა, რომ მოსალოდნელია ებრაელ

მოსახლეობის დასაცავად სახელო კონფერენცია ჩატარდეს.

ლენინმა და მათი მომხრეებმა გულგულად მიიღეს დამატებითი განაცხადები, რომ კომუნისტური აჯანყებების დრო წავიდეს.

ლორეის კამერები გადადგა.

ფიუმის საკითხი რეინის გადაწყვეტილია: ფიუმის დამტყუარ სალთა დივის სახელით შეგვირბოვითი ქარი.

გერმანიაში მისილი ახალი კამერები.

მოსკოვში გახდა ისპანელის ნაღმდევნი.

პოლონეთში არჩეულობა: მოსალოდნელია ომი პოლონეთსა და ლიტვის შორის.

ოფი ალფრედი ცნობების თანახმად ბრატანის სამხედრო ფლოტიდან დაღუპულია სულ 254 გემი; დაღუპულ ღმერთ გემების რიცხვი აღწევს 815 ს.

პიშპანა განაცხადა, რომ რუსეთიდან და ციმბირიდან საფრანგეთის ჯარის უმეტესი ნაწილი უკვე გაყვანილია; დარჩენილი კი 4,200 კაცი.

ლიუდვიგს შაფენში მუშები ფრანგ ჯარისკაცებს თავს დაესხნენ.

ლორე ჯორჯის აზრით ირლანდიის უნდა მიეცეს ისეთი კონსტიტუცია, როგორიც ინგლისის სხვა ახალშენებს აქვს.

კლემანსო მთქვა, რომ ის დაუკონებელივ გადადგომას აპირებს პალატის საერთო არჩევნების შემდეგ, არჩევნები დაიწყო 16 დეკემბრიდან 11 იანვრამდე.

ბულგარეთის ახალ მთავრობას სტამბულისკი შეადგენს; მთავრობაში სოციალისტებიც შევლენ.

ფინეთის მთავრობამ ფინეთიდან რუსების გადასახლება დაიწყო; ასახლებენ ყველას, ვისაც ბოროტ მოქმედებაში ან სხვაუღიანიცაში მიუძღვის რაიმე დანაშაული.

ლონდონში არხანგელის თეთრ გვარდიელთა მთავრობის დელეგაცია ჩავიდა და სთხოვს, რომ ჩრდილოეთ რუსეთში ინგლისის ჯარი დარჩეს.

საარის ოლქში ყველა ბარბადიონთა სფრანგეთის ომის შემდეგ განდევნას.

რუმენელებმა ანგარიში უნდა გააკეთონ უმალეს საბჭოს უნგრეთში ჩადენილ მტაცებლობის გამო.

მოკავშირე მთავრობები ვაშინგტონში იწვევენ პროფ. ორგანიზაციების საერთაშორისო კონგრესს, პროფ. ორგანიზაციების საერთო შორისო კავშირი მხოლოდ იმ შემთხვევაში მიიღებს მონაწილეობას ამ კონგრესზე, თუ გერმანიის და ავსტრიის პროფ. კავშირები იქ ოფიციალურად აქნება მიწვეული.

ინგლისში რეინის ჩამოსხმელი მუშების გაფიცვები.

ფონ-დერ-პოლმა თავის თავი ბერლინის მთავრობის ოწინააღმდეგეთ გამოაცხადა. გერმანელი თეთრგვარდიელები რიგაზე ურევნ.

ფონ-დერ-პოლმა რიგა აიღო.

ლიტვის და ფონ-დერ-პოლის ჯარებს შორის ბრძოლა.

მოკავშირეებმა ბალტიის მხარის ბლოკად გამოაცხადეს.

გერმანიასა და პოლონეთს შორის სილუზიის გამო უთანხმოება იზრდება.

პაპს მღვდმარობა გაუარესდა.

ავსტრიის მთავრობამ ბელაუნის გაცემაზე უარი სთქვა.

იპონიის სურს შეიერთოს კიმბორის ნაწილი, რომელიც მის მფლობელ არის.

გერმანია არ კისრულობს ფონ დერ პოლის რაგაზე თავდასხმის პასუხისმგებლობას.

საარის ოლქში ფრანგების ჯარებსა და მცხოვრებლებს შორის იყო კონფლიქტი.

ლატივიამ ამერიკისთან კავშირი შეკრა.

გერმანიამ უარი განაცხადა რუსეთის წინააღმდეგ ბლოკადში მონაწილეობის მიღებაზე.

ბრესტში (საფრანგეთში) გაფიცულთა და ჯარის კაცებს შორის შეტაკება მოხდა, ორივე მხარეზე ბევრია დაჭრილი.

ინგლისის მადაროს მუშებმა მოაგრომეს მოახლოვნილება წარუდგინეს, რათა დაუკონებელივ განაწილებული რუსეთის ფაქტორი მოაგრომოსთან.

გერმანიაში ინგლისილების წინააღმდეგ აჯანყება განხორციელდა.

სამხრეთ სლოვანიაში მთავრობაშია, მიხანთ აქვთ დიუმედან დანერციო განდენა, სხვადასხვა ადგილებში შეტაკება ხდება მცხოვრებელთა ფიუმედან და დიუმისაგან განიხიან. იტალიის რაზმები ქვემო ტრავს მდამთვში შეტევაზე გადასდები.

გერმანიამ ხელი მოაწერა ვერსალის ხელშეკრულებას.

ფონ დერ პოლმა სარდლობა ფონ-დერ-პოლს გადასცა, თითონ კი ბერლინში წავიდა.

რიგაში და ლიბავიაში გერმანიის წარმომადგენლები ლატივთა მთავრობამ დააპატიმრა. გერმანიის მთავრობამ ამის გამო პროტესტი განაცხადა.

ფონ დერ პოლის მოადგილემ გენ. ფონ ებერ პარლტმა განუცხადა ლიტვის მთავრობას, რომ ის იმოქმედებს ლიტვის მთავრობასთან შეთანხმებით.

რუსეთში

ბალშევიკებმა აიღეს ქ. ილევკი.

ხერსონის გუბერნიაში მცხოვრებლები დენიკინის წინააღმდეგ აჯანყდნენ.

კოლჩაკმა მოკავშირეების წარმომადგენლებს განუცხადა, რომ ის მთავარ-მთავრობაზე დენიკინის სასარგებლოდ უარს აცხადებს.

არხანგელის მიმართულებით ბალშევიკებს მძლავრად ურევნ.

ბალშევიკებმა ქ. ავესკი აიღეს.

მთხლისეთა ჯარმა აიღო ვორონეჟი და სადგური გრავსკი და უმანსკენ ურევს.

მოსკოვში მასიური დატუსალება ხდება. ჩხრეკის დროს აღმოჩენილ იქნა იარაღის საწყობები, დიდძალი ოქროსი და განძეული, აგრეთვე ანტიბალშევიკური ლიტერატურა მემარჯვენე ესტრებისა.

სამხრეთ რუსეთში დენიკინის ჯარები ებრაელთა ქალაქებს მარცხავდნენ და ებრაელებს ხკვენ, დაბეჭდილი ლიტერატურად ნება დართულია დენიკინის მიერ.

საყოველთაო მობილიზაცია ცარიკინში მუშების გაფიცვამ ჩაშალა. გაფიცვას ხელმძღვანელობდნ კოპუნისტები, რომელთა ერთი ნაწილი დახვრიტეს, დანარჩენი გაიქცნენ.

დუტოვის ჯარი ერთიანად დაიშალა.

პეტროგრადსა და დენიკინელებს შორის სასტიკი ბრძოლებია.

კოლჩაკის დახმარება ამერიკამ იკისრა.

საბჭოთა ჯარი ტომოლსკს მიუახლოვდა.

ლონიცის ოლქში გაფიცვებთან ერთად არჩეულობა მოხდა.

დენიკინელებმა ბალშევიკებისადმი თანაგრძნობისთვის დახვრიტეს ცნობილი წერალი ვერსავეი.

დენიკინელებსა და ყაზახთა შორის უთანხმოება ძლიერდება.

ყუბანის რაიონ დენიკინის დიქტატურის აღიარებაზე უარი განაცხადა.

ნარვის მიმართულებით ბალშევიკებმა იამბურგი დასტოვეს.

კიევის ჩრდილო-დასავლეთით 15 ვერსზე წითელმა ჯარმა სადგ. ირპენი აიღო.

ნეცინთან მთხლისეებმა ქ. კოზელცი აიღეს და ბალშევიკებს მდ. დესნას საზამდე დაახვეინეს.

ორიოლის მიმართულებით ბალშევიკებმა ქ. კრომი და სადგ. ეროპკინო დასტოვეს; ორიოლის სამხრეთით 15 ვერსზე სასტიკი ბრძოლებია.

თურქესტანში ბალშევიკები წინ მიიწევენ.

პოლონელებმა პოლოცკიდან დაიხიეს. ბალშევიკები ქ. ლეზელისკენ ურევნ.

ურალსკის მიმართულებით ბალშევიკებმა აიღეს ქ. დარინსკი.

მთხლისეთა ჯარმა ჩერნიგოვი აიღო.

ბრიანსკის მიმართულებით მთხლისეთა ჯარმა ქ. რაბატკოვო და პერეზოვო აიღო.

ბალშევიკებმა კიევი დაიპყრეს.

თურქესტანში ბალშევიკებმა კ. ვოლოკსკი აიღეს და თურგაის თავს დაესხნენ.

მთხლისეთა ჯარმა აიღო ორბოლი.

კუროთან მკაცრი ბრძოლების შემდეგ წითელმა ჯარმა აიღო ქ. დმიტროვსკი.

რუსეთის ყველა ფრონტზე მკაცრი ბრძოლებია.

დენიკინის ზურგში კარიკინ უსტკოვის რაიონში აჯანყდა.

ატამანი ზელონი, რომელიც დენიკინის წინააღმდეგ იბრძვის, კიევიში ვერსით მიუახლოვდა.

დენიკინსა და პეტლიურას შორის ბრძოლა; პეტლიურა უკან იხევს.

ლატივთა მთავრობამ რიგა დასტოვა.

საბჭოთა ჯარმა კიევი აიღო.

სხვა ფრონტებზე მდგარი ბრძოლებია.

კიევიდან ბრძოლების დროს სსკოთა ჯარმა ხელთ იგდო 800 მილიონ მანეთად ღირებული სურსათი.

მოსკოვში ლენინმა ავღანის საგანგებო ელჩები მიიღო და მხურვალე სიტყვით მიმართა მათ.

მოსკოვში შესდგა მენშევიკური პარტიის დიდი მიტინგი. ილაპარაკეს მართვებში, გორვეში და ერმანსკი, რომლებიც ყველას მოუწოდებდნენ გაერთიანებისკენ რეაქციის წინააღმდეგ ბრძოლაში.

ტომოლის რაიონში წითელმა ჯარმა გაიმარჯვა.

ამიერ-კავკასიაში

სომხეთსა და აღერბიჯანს შორის უთანხმოება ზანგეზურის მხარის თაობაზე.

საქართველოში

მამისონის უღელტეხილზე 12 ოქტომბერს მტერი წინსვლადაჯრებს თავს დაესხა, მაგრამ შარალით შეუძლებელი იქნა.

წამახუბა პენსიაზე

13 ოქტომბერს შრომის მინისტრის ამახანაგის გ. კერამის თანამდებობიდან მოხდა სხდომა რეინის გზის პენსიონერებისთვის პენსიებზე წამატების განხილველ კომისიისა, რომელშიც დაადგინა:

1) წამატება არ ვრცელდება იმ პენსიონერებზე, რომელნიც იმყოფებიან რეინის გზის სამსახურში.

2) ასულ იქმნას პენსია ომლებზე და პენსიონერების ბავშვებზე 100 მანეთამდე თვეში.

3) წამატება პენსიებზე ქვრივებისა და თვით პენსიონერებისთვის აყვანილ იქმნას 250 მანეთამდე.

4) დასახიზრებულითთვის პენსია აყვანილ იქმნას შემდეგ ნორმამდე:

1) მათ, ვინც იღებს პენსიას კანონის 15 მუხლის ძალით (რომელთაც კერძო დაუხმარებლათ არ შეუძლიათ ცხოვრება) — 500 მანეთი თვეში.

2) ვისაც დაუკარგავს შრომის უნარი 1500/0—400 მანეთი თვეში.

3) ვისიც დაუკარგავს შრომის უნარი 900/0—300 მანეთი თვეში.

4) ვისაც დაუკარგავს შრომის უნარი 800/0—300 მან. თვეში.

5) ვისაც დაუკარგავს შრომის უნარი 700/0—250 მან. თვეში.

6) ვისაც დაუკარგავს შრომის უნარი 600/0—200 მან. თვეში.

7) ვისაც დაუკარგავს შრომის უნარი 500/0—150 მან., 400/0—50 მან. თვეში.

ამაში შედის მომეტება სიძვირის გამო, რომელიც დამტკიცებული იყო რუსეთის დროებით მთავრობისაგან 1917 წ.

ჩადასიისაგან

შემდეგ ნომრი „თავისუფ. გზისა“ გამოვა კრილობის დასრულების შემდეგ კრილობის განმავლობაში ყოველდღე გამოვა ბიულეტენი კრილობის ანგარიშით.